

Пан Шнайдер усе ще гладив її по голові й шепотів щось, із чого перелякана дівчина розуміла лише окремі слова: nur Arbeit, kein Glück im Leben⁴. Він притулювся до її обличчя своєю щокою, і дівчина відчула, що його лице мокре від сліз. Це спантеличило її, вона геть розгубилася і не знала, як бути далі.

Але пан Шнайдер знав...

Після усього їй здавалося, що вона мусить померти. А пан Шнайдер, здається, протверезів. Він знову гладив її волосся, усе повторюючи: “Danke, meine Süsse”⁵, — а тоді швидко одягнувся і, поцілувавши її руку, тихо зачинив за собою двері.

Дівчині ще не минуло й вісімнадцяти.

У Небенгаймі їй залишалося бути недовго.

“Американські дипломати покидають Київ. А наші політики впевнені, що війни не буде, — думала Меланія, опускаючи жалюзі свого невеличкого офісу на Нивках у Києві. — Та й опитування серед звичайних людей виказують переважно самий лиш оптимізм... Не може такого бути! — в один голос твердять люди, яких журналісти перед камерою питають про війну... Мені б таку певність...”

Меланія боялася війни. Щоразу лягаючи увечері в ліжку, вона думала: хоч би не цієї ночі. У куті шафи, якнайдалі від очей, стояла зібрана “тривожна валіза”: документи, гроші, аптечка з найнеобхіднішим, міцні черевики для сина, які вона купила недавно і ще йому не показувала.

Її синові Денису минуло п'ятнадцять, він якраз був у гострій фазі пубертату. Її миле хлоп'ятко на очах дрейфувало, віддалялося від неї: Денис став мовчазний. Ранками вони бачилися хвилин по п'ятнадцять-двадцять, а їхні вечірні розмови склалися з її обережних запитань і скупих синових відповідей:

— Як справи у школі?

— Добре.

І все. У пошуках поради, як розмовляти з важким підлітком, Меланія прочитала, що запитання синові в цьому віці треба ставити так, аби він не міг відбутися однослівною відповіддю. Отож котрогось вечора на початку лютого вона запитала:

⁴ Лише робота, ніякого щастя в житті (нім.).

⁵ Дякую, моя солодка! (нім.)

- Що вам у школі радять складати у “тривожну валізу”?
- Нічого не радять.
- Вам не говорили, що може бути війна?
- Говорили.
- Що конкретно?
- Що може бути війна.
- Кажали, як до неї готуватися?
- Так.
- І як саме?
- Складати тривожний рюкзак.
- А чому ж ти кажеш, що нічого не радять?
- Бо ти питала про валізу, а нам говорили про рюкзак.

Меланія підвелася з-за столу. Проходячи повз сина, щоб поставити чайник, вона хотіла поцілувати його в маківку, як це часто робила ще місяць тому, але натомість запитала:

- І ти вже склав свій тривожний рюкзак?
- Ще ні. Треба паяльник купити.
- Паяльник? Для чого?
- У переліку є.
- Дениску, ти з мене кепкуєш?
- Не кажи мені “Дениску”.
- Я завжди так до тебе зверталася, сину.
- Ніхто так не говорить. “Кепкуєш” – теж смішне слово.
- Чому це воно тобі раптом стало смішним? Звичайне українське слово, ти його добре знаєш із дитинства. Хіба ні?
- По-перше, я не Дениско, а Денис. Та й ця твоя клична форма... З неї сміються.
- Хто з неї сміється? В українській є кличний відмінок.
- Мої однокласники сміються.

– Сину, це наша рідна мова, – Меланія відчула неприємне хвилювання.

– Мамо, прокинься! Ти що, не знаєш? Увесь бізнес, усі юристи, всі люди, які щось у нашій країні вирішують, говорять російською! Будеш говорити українською – так і лишишся зі своїми травками й ніщенською зарплатою.

– Ніщенською? Такого слова нема, – тихо сказала Меланія, намагаючись узяти себе в руки й не піддатися хвилі, що накопила на неї з Денисовими словами.

Дев’ятнадцять років тому, коли молодята Віктор і Меланія закінчили університет у Києві й вирішили тут осісти, мовою міської більшості була російська. Але їхні діди й батьки були українцями, походили з сіл і говорили діалектами української. Меланія з Віктором хотіли, щоб українська залишалася рідною і для їхніх дітей, тому домовилися не переходити на російську. Денис ріс на книжках і дисках видавництва «А-ба-ба-га-ла-ма-га», які дуже любив. Коли йому було два-три роки, на дитячих майданчиках, звісно, теж домінувала російська, і малий питав, чому дітки говорять по-іншому. Меланія пояснювала, мовляв, у нашій країні дві мови. Згодом у садочку й у школі через спілкування з однолітками Денис добре опанував і російську. Читати ж російською Меланія вчила сина сама, коли він був у третьому класі. Але що все може обернутись отак...

“Чай із м’яти в цій ситуації буде дуже доречним”, – подумала Меланія, наливаючи окріп у горнятко.

У магичній силі рослин вона переконалася три роки тому. Власне про те, що зілля здатне зцілювати тіло й душу, їй безліч разів доводилося чути з дитинства, але знання про це довго залишалося оболонкою, порожньою ємністю. Аж доки Меланія випадково не купила чай зі звіробою і пила його понад тиждень по двічі, а іноді й тричі на день, бо іншого вдома просто не було.

Це відбулося десь через два місяці після розлучення з Віктором і незадовго до маминої смерті. Меланія намагалася не травмувати й без того розгубленого сина: зовні трималася спокійно й упевнено. Але щоночі близько четвертої прокидалася і починала перебирати в думках розрив із колишнім чоловіком. Вона опинялася в загрозливих обіймах страхів за майбутнє дитини. Ці регулярні досвітні чуття виснажували її. Аж ось контрольні ночі все раптом припинилося. А ще за два-три дні подруга Руслана зауважила, що Меланія останнім часом сміється вголос. “І справді! Такого зі мною давненько не траплялося”. Подумки вона питала себе, чому має завдячувати такими змінами. Увечері, запарюючи останній пакетик, вона прочитала на коробці: звіробій може полегшити меланхолію, витіснити почуття смутку, відчаю чи зневіри.

“Отже, я не просто пила чай. Це був інтенсивний курс боротьби з депресією”, — усміхнулася Меланія. А через

хвилину вже читала, що звіробій сприяє утворенню в організмі дофаміну, гормону щастя. Меланія почувалася так, ніби враз їй відкрилася життєво важлива таємниця.

Наступного дня дорогою додому жінка зайшла у фітоаптеку на Богатирській і чверть години розглядала розкладені на полицях різноманітні рослинні препарати, чаї й ефірні олії. Читала показання і дію трав, есенцій і настоянок, упізнавала знайомі з дитинства назви рослин, дивувалася, як багато всього може звичайна кропива, що під силу простому подорожнику, на які подвиги здатна банальна ромашка лікарська. Молода вилицювата аптекарка з різнобарвним манікюром, мабуть, утратила терпіння і з притиском запитала, чим вона може допомогти. З аптеки Меланія вийшла з повною торбинкою зілля: м'ята, меліса, календула, ромашка, кропива. А до того ж вона купила ефірні олії: помаранчу, ванілі й дерева іланг-іланг. Що то за дерево, Меланія не знала, але назва їй сподобалася: її наполеглива грайливість інтригувала.

Готуючи вечерю, жінка слухала в інтернеті довідки про свої інтуїтивно вибрані покупки і з подивом виявила, що, і гадки про це не маючи, купила афродізіаки. Іланг-іланг обіцяв очистити джерела сексуальності й відновити гармонію, а чару ванілі, виявляється, не здатен опиратися жоден чоловік. Меланія розлучилася в сорок один, а ще через рік, переживаючи своє розлучення, вона вирішила, що поки синові не виповниться вісімнадцять, він залишатиметься єдиним близьким їй чоловіком. Тоді вона й відкрила для себе вітекс, чай із якого іноді запарювала собі перед сном.

“Він м'яко, але рішуче охолоджує мої таємні пристрасті, уже два роки поспіль свої ночі я ділю лише з ним,

зі своїм цнотливим коханцем. Він не дозволяє, щоб жар бажання згас у мені назавжди, але й не допускає, щоб мене взяли у свій вир сексуальні пристрасті. Він сам керує моїми внутрішніми потоками. Його ім'я – вітекс священний, але посеред пестошів я волю нічого не знати про святість, тому називаю його *agnus castus*, мій непорочний агнець. Він сторожить чистоту моєї самотности. Та я б її, либонь, і не стерегла, але її ревно оберігає якась сила в мені...” Ці думки змусили Меланію усміхнутися.

Щоправда, чистоту її самотности сторожив і Денис. “Хто тобі цей тип?” – сердито допитував син, коли минулого року в його присутності Меланії зателефонував потенційний залицяльник. “Чому ти з чужим чуваком говориш таким голосом?” “Яким таким?” – дивувалася жінка. “Ну, ти лише з татом так говорила... Поки ви гризтися не почали...”

Меланії було добре з непорочним агнцем. Й ось, на тобі: невідь звідки з'явився цей загадковий іланг-іланг і заходився зводити її з розуму.

Магічні сили рослин і ефірних олій: нове захоплення дедалі більше поглинало Меланію, займаючи майже весь вільний час, змушуючи годинами шукати такі жадані знання. Ці пошуки готували їй чимало несподіванок. Наприклад, трава із гламурною назвою орегано, що продовжує молодість жінок, виявилася материнкою, про яку Меланія не раз чула від мами. А темно-сині півники, що росли в горах перед хатою бабці Паюти, коли Меланія приїжджала туди дитиною, насправді були смертельно отруйним аконітом. Його ще називають чернечим каптуром: такий каптур ченці одягають, щоб зовнішній світ не відволікав їх від молитви й побожного чування. Того,

хто накинє на себе каптурик аконіту, зовнішній світ відволікти вже не зможе. Либонь, саме з аконіту одна українська поетка триста років тому зварила фатальний трунок для свого невірного Гриця...

Тимчасом подруга Руслана, яка звільнилася з державної поліклініки й готувалася відкрити самостійну терапевтичну практику, якось півжартома запитала, чи не хотіла б Меланія долучитися до неї. Це стало хвилюючим викликом. В університеті Меланія вивчала українську фізіологію, але з роботою за спеціальністю їй не пощастило: до педагогіки душа не лежала, журналістика, у якій вона спробувала себе, два роки пропрацювавши в різних газетах, вимагала гнучкості. Мистецтво безболісно пристосовуватися не лише до офіційних, а й до неформальних вимог Меланія так і не опанувала. Нарешті вона влаштувалася редакторкою у науковий часопис і працювала там уже десятий рік. Робота влаштовувала її лише почасти і покликанням точно не була.

Отож наступного дня Меланія запропонувала Руслані розділити витрати на оренду й поруч із терапевтичною практикою, в якій пообіцяла асистувати подрузі, відкрити невелику фітоаптеку. Властиво, це мусила бути навіть не аптека, а фітоклуб. Меланія вже навіть і назву придумала. Руслані ідея сподобалася: для процедур, що вимагали спеціальної кваліфікації, вона мала на приміті медсестру, а в обов'язки Меланії входило б адміністрування. Так постав їхній спільний з Русланою медичний центр “Рівновага” з фітоклубом “Мілефоліум”, де господарювала Меланія.

Відтоді минуло майже два роки. Великих прибутків фітоклуб, звісно, не приносив. Але вже наприкінці першого року вільного плавання Меланії вдалося заробляти

не менше, ніж вона заробляла в часописі, а іноді навіть більше. Вона непогано давала собі раду в домовленостях із постачальниками, її пристрасть до рослин підживлювала інтерес покупців, тож тепер її фітоклуб мав уже п'ятдесят постійних членів. Переважно це були жінки, раз на місяць вони зустрічалися, обмінювалися досвідом і обговорювали дію трав, мазей, ефірних олій. За цей час Меланія навчилася слухати беззвучну, а все ж таку виразну мову рослин і не могла надивуватися світові, що їй відкривався.

— Денисе, — Меланія постановила уникати у звертаннях до сина пестливої, але не відступати від кличної форми, — не забудь маску, ось вона лежить. Цієї ночі було мінус чотирнадцять, одягни синій батнік.

— Хіба є таке слово українською — батнік? — із ноткою сарказму запитав Денис, допиваючи своє какао.

— Зараз це не так важливо, часу мало, — Меланія поспіхом обмотала довкола шиї улюблений кольоровий шалик і, перевіривши, чи є в сумочці ключі й мобільник, відчинила двері.

— До вечора, сину! Повернешся зі школи — загрій собі суп.

Відповіді не було. Вже в ліфті Меланія з гіркотою подумала, що непомітно і явно зарано перестала бути авторитетом для свого сина. Хтозна, чи можна це поправити...

Поспішаючи до трамваю, вона оминала високі кучугури снігу, посковзнувшись, ледь не впала, а сівши у трамваї біля вікна, одягнула навушники й увімкнула новини: “США виводять своїх співробітників ОБСЄ зі Сходу України”, “Ірак закликав своїх громадян покинути Україну через загрозу війни”, — професійно, без занепокоєння в голосі повідомляв диктор.

У Білорусі, біля кордону з Україною, місяцями стояла ворожа армія. Але здавалося, це турбує лиш американців та інших іноземців, що один по одному евакуювали